

mgr Jacek Schodowski

PAN

Poza fantazją. Radykalna demokracja a etyka psychoanalizy

W swoim wystąpieniu chciałbym wskazać na możliwości wykorzystania Lacanowskiej etyki psychoanalizy do zrekonfigurowania współczesnej wyobraźni politycznej, jak i wypracowania fundamentów pod projekt radykalnej demokracji.

Problem podejmę w trzech krokach: 1) wyprowadzenie myślenia o demokracji i polityczności poza utopijne ramy; 2) przekroczenie bariery cynizmu; 3) w oparciu o etykę psychoanalizy zarysowanie projektu radykalnej demokracji jako możliwość przezwyciężenia podwójnego ideologicznego impasu (utopii i cynizmu).

W krytyce utopii skupię się na sposobie, w jaki każda fantazja polityczna administruje rozkoszą społeczną, ideologicznym sednem. Potraktuję zatem utopię jako ideologiczny suplement stanowiący odpowiedź na wszelki antagonizm organizujący relacje społeczne, odpowiedź oferującą podmiotowi obietnicę całkowitej harmonii oraz rozkoszy, likwidację immanentnego wymiaru negatywności określającego podmiotowość ludzką. W fantazji bowiem to, co konstytutywne, staje się tym, co przygodne. Spróbuję zmierzyć się pytaniem, w jaki sposób przekroczyć fantazmat utopii, jak uzyskać choćby minimum dystansu względem fantazmatycznej ramy rzeczywistości organizującej nasze pragnienia? Jak oprzeć się pokusie fantazji, która nie likwiduje braku, lecz obiecuje taką likwidację?

Jedną z odpowiedzi na powyższy problem jest pułapka apatii i cynizmu; akceptacja niemożliwości utopii pociąga za sobą konieczność legitymizacji społeczno-politycznego *status quo*. Korzystając z etyki psychoanalizy, chciałbym wskazać na trzecią możliwość, poza fantazją i apatią, organizacji społecznej, która swój najlepszy wyraz znajduje w demokracji jako akceptacji fundamentalnego antagonizmu, pogodzenia się z niemożliwością obiektu.